

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Tahrir №1	Ro'yxat №	45 dan 1-sahifa

TASDIQLANGAN
Bosh direktorning
2026-yil 27-iyuldagi 138-son buyrug'i bilan

**«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MChJ AVTOMOBIL
SHINALARIDAN FOYDALANISH QOIDALARI**

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 2-sahifa

Mundarija

1 Maqsadi, faoliyat sohasi, umumiy qoidalar	3
2 Atamalar	4
3 Shinalarni tamg'lash	5
4 Shinalarni qabul qilish	8
5 Shinalarni tashish va saqlash	9
6 Shinalarni omborda yuklash va tushirish	9
7 Shinalarni saqlash	10
8 Avtomobillarni shinalar bilan butlash (komplektlash)	13
9 Shinalarni montaj va demontaj qilish qoidalari	16
10 Avtotransport vositalari egalari tomonidan shinalarga qarov	19
11 Shinalardan foydalanishni taqiqlovchi kamchiliklar ro'yxati	28
12 E'tirozlar (reklamatsiyalar)	30
13 Shinalarning jismoniy eskirishini baholash metodikasi	31
14 Ishlab chiqaruvchining javobgarligi	32
15 Shinalarni utilizatsiya qilish	34
16 1-ilova. Avtomobillarda shinalar o'rini almashtirishning ehtimoliy sxemalari -	35
17 2-ilova. Protektor naqshining ruxsat etilgan eng ko'p eskirish maydonini va uni o'lchash joyini aniqlash	36
18 3-ilova. Avtomobillarga yuklarni joylashtirish va ortiqcha yuklanishning shinalar resursidan foydalanishga ta'siri	37
19 4-ilova. Bosim me'yorlarini buzishning shinalar resursidan foydalanishga ta'siri -	38
20 5-ilova. Hisobga olish kartochkasi	39
21 6-ilova. E'tirozlar (reklamatsiyalar) uchun ma'lumotlar	40
22 7-ilova. Shinamontaj ishlarini o'tkazish bo'yicha yo'riqnomalar	41
23 O'zgarishlarni ro'yxatga olish varag'i	46

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 3-sahifa

1. MAQSADI, FAOLIYAT SOHASI, UMUMIY QOIDALAR

1.1 «Birinci rezinotexnika zavodi» XK MChJ avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar (bundan buyon matnda «Qoidalar») «Birinci rezinotexnika zavodi» XK MChJ tomonidan ishlab chiqarilgan avtomobil shinalariga xizmat ko'rsatish va ulardan foydalanish tartibini belgilovchi asosiy hujjat hisoblanadi. Ushbu hujjatda bundan buyon «shinalar» deganda faqat «Birinci rezinotexnika zavodi» XK MChJ tomonidan ishlab chiqarilgan shinalar tushuniladi.

1.2 Qoidalar keng doiradagi shaxslar – ham jismoniy, ham yuridik shaxslar uchun mo'ljallangan.

1.3 Shinalardan foydalanish qoidalariga rioya etish barcha shina egalari bo'lgan shaxslar uchun majburiydir.

1.4 Ushbu hujjatdagi «Haydovchi», «Shina egasi», «Transport vositasi egasi», «Iste'molchi», «Ariza beruvchi», «Shinamontaj ustasi» kabi so'zlar, garchi hayotda ular o'zaro turli munosabatlar shakllari bilan bog'langan yoki umuman bevosita bog'lanmagan turli shaxslar bo'lishi mumkinligiga qaramay, ushbu yo'riqnoma talablarini bajarish majburiyatlari nuqtai nazaridan bir xil subyektlar hisoblanadi. Shina egasi o'z shinalarini yoki ularga bo'lgan huquqlarni boshqa birovga (transport vositasi egasiga, haydovchiga, vakilga, shinamontaj ustasiga yoki boshqa shaxslarga) topshirgan (ishongan) vaqtda, u (shina egasi) ushbu Qoidalarga rioya etish bo'yicha barcha majburiyatlarni ham o'tkazadi va ushbu shaxslarni tegishli ravishda xabardor qilish hamda ushbu Qoidalarni yetkazish uchun javobgar bo'ladi.

1.5 Ushbu hujjatdagi «Avtomobil» so'zi va u bilan bog'liq barcha tasdiqlar har qanday turdagi transport vositalariga, shu jumladan shinalar qo'llanilgan, qo'llanilayotgan yoki qo'llanilishi mumkin bo'lgan tirkamalar yoki boshqa turdagi shassilar, qurilmalar va moslamalarga nisbatan qo'llaniladi.

1.6 «Birinci rezinotexnika zavodi» XK MChJ uchinchi shaxslar bilan kelishmasdan ushbu hujjatga o'zgartirishlar kiritish huquqini o'zida saqlab qoladi. Ushbu hujjatning amaldagi versiyasi www.brz.uz saytida joylashgan.

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 4-sahifa

2. ATAMALAR

Ushbu hujjatda quyidagi atamalar va ta'riflardan foydalaniladi:

Shina – avtomobil massasini ushlab turish va o'zgarishlar bilan kechadigan yuklamani ko'tarishga mo'ljallangan g'ildirak gardishidagi elastik qobiq; u qulaylikni ta'minlaydi (yo'lning notekisliklaridan amortizatsiya qiladi); avtomobil yoki boshqa transport vositasining yo'l bilan tishlashishiga (ilashishiga) va harakat yo'nalishini belgilashga yordam beradi. Shina odatda quyidagi tarkibiy qismlardan (detallar va elementlardan) iborat:

Karkas — shinaning asosiy kuch elementi bo'lib, qoida tariqasida, bort halqalariga mahkamlangan bir yoki bir nechta rezinalangan kord qatlamlaridan iborat. Kord — tabiiy yoki sintetik tolalar asosida yasalgan qalin asos iplari va siyrak arqoq iplaridan iborat mato yoxud ingichka po'lat iplardir (metall kord);

Breker — shina karkasi bilan protektori o'rtasida joylashgan, bir necha qatlamli rezinalangan metall yoki boshqa korddan iborat ichki detal (tarkibiy qism). Breker avtomobil yo'lda harakatlanayotganda shinaga tushadigan zarbali yuklamalarni yumshatish uchun xizmat qiladi;

Neylon bandaj – konstruksiyani tortib turish uchun shina brekeri ustiga o'raladigan rezinalangan tekstil kord tasmasi;

Protektor — yo'l bilan tishlashishni ta'minlaydigan va karkasni shikastlanishdan himoya qiladigan, qoida tariqasida, relyefli naqshga ega bo'lgan shinaning tashqi rezina qismi;

Bokovina — shina karkasini tashqi shikastlanishlardan himoya qiluvchi, shinaning yon tomonida joylashgan qoplovchi rezina qatlami;

Shina borti — pnevmatik shinaning g'ildirak gardishiga (obodiga) mahkamlanishini ta'minlaydigan qattiq qismi. Bort o'z navbatida karkas bilan o'ralgan va yon devor bilan qoplangan bort qanotidan iborat.

G'ildirak — avtomobil massasidan tushadigan yuklamani qabul qiluvchi va aylanuvchi momentni uzatuvchi aylanma element. G'ildirak shina va gupchak

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 5-sahifa

(stupitsa) o'rtasida joylashadi. Odatda g'ildirak ikki asosiy qismdan — gardish (obod) va diskdan iborat.

Obod — g'ildirakning shina kiydiriladigan va shina tiriladigan qismi.

Disk — avtomobil gupchagi (stupitsasi) va gardish o'rtasidagi bog'lovchi element bo'lgan g'ildirak qismi. Gardish va disk bir-biridan ajraladigan konstruksiyaga, shuningdek, monolit yoki payvandlangan yaxlit konstruksiyaga ega bo'lishi mumkin.

Yakkalik g'ildirak — gupchakka o'rnatilgan va bitta shinani ko'tarib turuvchi g'ildirak.

Qo'shaloq g'ildirak — avtomobilning bitta gupchagiga o'rnatilgan ikkita yakkalik g'ildirakdan iborat g'ildirak.

3. SHINALARNI TAMG'ALASH

3.1 Shinaning tamg'asi shina ishlab chiqarilayotgan me'yoriy hujjat talablariga yoki yetkazib berish shartnomasi shartlariga mos kelishi kerak. Har bir shinaga odatda quyidagi tamg'alar tushiriladi:

3.1.1 shina belgisi - uning asosiy o'lchamlari va karkas konstruksiyasining shartli belgisi. Shinalar millimetrdagi, dyuymda ifodalangan yoki aralash, millimetr va dyuymlardagi belgilarga ega bo'lishi mumkin, radial konstruksiyadagi shinalar uchun esa "R" harf indeksi qo'yiladi. Diagonal konstruksiyadagi shinalar uchun harf indeksi qo'yilmaydi. Past profilli va o'ta past profilli shinalar uchun belgida seriya (shina profili balandligining uning kengligiga nominal nisbati) foizlarda ko'rsatiladi;

3.1.2 yakkalik va qo'shaloq g'ildiraklar uchun yuk ko'tarish qobiliyati indeklari (LI - Load Index) - shinaga ruxsat etilgan maksimal yuklamani belgilovchi karkas mustahkamligining shartli belgisi. Shuningdek, "PR" yoki "Ply ratio" (karkas mustahkamligining shartli belgisi) bo'lishi ham mumkin. Yuk ko'tarish qobiliyati indeklari ETRTO/ISO standartlariga mos keladi;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 6-sahifa

3.1.3 tezlik toifasi indeksi (SI — Speed Index) — shinaning nominal yuklama ostida bardosh bera oladigan eng yuqori barqaror tezligini bildiruvchi harfli belgi. Tezlik indeksleri ETRTO/ISO standartlariga muvofiq belgilanadi. Masalan: «T» — 190 km/soat, «Y» — 300 km/soat;

3.1.4 BMT YIKning 30, 54, 117, 164-sonli yoki boshqa qoidalariga muvofiq shina turini ma'qullash haqida xabar bergan mamlakat raqami ko'rsatilgan "E" rasmiy tasdiqlash belgisi;

3.1.5 ishlab chiqaruvchi mamlakat;

3.1.6 shina ishlab chiqaruvchi firmaning tovar belgisi va (yoki) nomi;

3.1.7 savdo belgisi (shina modeli);

3.1.8 agar mavjud bo'lsa, standart belgisi (tasdiqlangan yili ko'rsatilmagan holda);

3.1.9 agar mavjud bo'lsa, shinaning tartib raqami;

3.1.10 ishlab chiqarilgan sanasi, u to'rtta raqamdan iborat bo'lib, birinchi ikkitasi haftaning tartib raqamini, oxirgi ikkita raqam shinaning ishlab chiqarilgan yilini bildiradi;

3.1.11 "Radial" yozuvi - radial shinalar uchun;

3.1.12 yo'naltirilgan protektor naqshiga ega shinalarda aylanish yo'nalishi belgisi (strelka yoki "ROTATION" yozuvi);

3.1.13 "Tubeless" yozuvi - kamerasiz shinalar uchun;

3.1.14 "Steel" yozuvi - brekerida metall kord bo'lgan shinalar uchun;

3.1.15 "Reinforced" yoki "Extra Load" yoki "XL" yozuvi - kuchaytirilgan shinalar uchun;

3.1.16 "Run Flat" yozuvi yoki muqobil belgilar ("RFT", "ZP", "Flat Run" va boshqalar) – havosi chiqqan holatda harakatlanish imkoniyatiga ega bo'lgan shinalar uchun;

3.1.17 "M+S" yoki "M(.)S" belgisi - qishki protektor naqshiga ega shinalar uchun;

«Birinchí rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalarí		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 7-sahifa

3.1.18 protektorning yelka qismida eskirish indikatorlari joylashganligini ko'rsatuvchi "TWI" harflari yoki boshqa ramz;

3.1.19 agar mavjud bo'lsa, milliy muvofiqlik belgisi;

3.1.20 "C" harfi - faqat yengil yuk avtomobillari va o'ta kichik sig'imli avtobuslar shinalari uchun asosiy o'lchamlar va karkas konstruksiyasi belgisidan keyin qo'yiladi.

3.1.21 "psi" yoki "kPa" dam berish bosimi - faqat belgisida "C" indeksi bo'lgan yengil yuk avtomobillari va o'ta kichik sig'imli avtobuslar shinalari, shuningdek, yuk avtomobillari shinalari uchun sinov bosimini ko'rsatish;

3.2 Yengil avtomobillar uchun shinaning yon devoridagi belgilarni shifrdan yechish: Bars 195/55 R16 UZ 200 Steel Radial 87 H Tubeless 0225 Made in Uzbekistan, bu yerda:

3.2.1 195 - shinaning millimetrdagi nominal profil kengligi belgisi;

3.2.2 55 - seriyasi (profil balandligining uning kengligiga foizdagi nominal nisbati);

3.2.3 R - radial shinaning harf indeksi;

3.2.4 16 - gardishning dyuymdagi nominal diametriga mos keladigan shinaning o'rnatish diametri belgisi;

3.2.5 Bars – brend, tovar belgisi;

3.2.6 UZ200 - shina modeli, savdo belgisi, tijorat nomi;

3.2.7 Steel - brekerdagi metall kord;

3.2.8 Radial - radial shina;

3.2.9 87 - yuk ko'tarish qobiliyati indeksi;

3.2.10 H - tezlik toifasi indeksi;

3.2.11 Tubeless - kamerasiz shina;

3.2.12 0225 - ishlab chiqarilgan sanasi, bu yerda: 02 - shina ishlab chiqarilgan yil boshidan hisoblanganda haftaning tartib raqami; 25 - ishlab chiqarilgan yilning oxirgi ikkita raqami - 2025;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 8-sahifa

3.2.13 Made in Uzbekistan - shina ishlab chiqarilgan mamlakat (O'zbekiston).

3.3 Shuningdek, shinaga qo'shimcha ravishda rezina aralashmasida iz (otisk) ko'rinishida ham, stikerlar (etiketkalar) va boshqa amalga oshirish shakllarida ham boshqa tamg'alar va belgilar tushirilishi mumkin.

4. SHINALARNI QABUL QILISH

4.1 Shinalarni qabul qilish ishlab chiqarish-texnika maqsadlaridagi mahsulotlarni yetkazib berish bo'yicha amaldagi nizomlar va yo'riqnomalarga, milliy standartlar va texnik shartlar talablariga, shuningdek, shinalarni yetkazib berish shartnomasi shartlariga muvofiq amalga oshiriladi.

4.2 Qabul qiluvchi tomon shinalarni qabul qilish uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlashi va qabul qilinayotgan shinalarning sifat hamda miqdor bo'yicha kamchiliklari bor-yo'qligini tekshirish uchun ularning holatini tegishli ravishda ko'zdan kechirishi shart.

5. SHINALARNI TASHISH VA SAQLASH

5.1 Shinalarni saqlash va tashishda ularga quyidagi omillar salbiy ta'sir ko'rsatmasligi kerak: kislorod, ozon, yorug'lik, issiqlik, neft mahsulotlari, organik erituvchilar, mineral moylar, moylash materiallari, yoqilg'i, kislotalar, ishqorlar; mis yoki korroziyalanuvchi moddalar bilan uzoq vaqt tutashib turish; uzoq muddatli bir tomonlama yuklama, bukilishlar, qisilish, mahsulotlarning bir-birining ustiga uyulishi, mahsulotlarning keskin bo'rtib chiqqan notekis yuzalarga tiralishi.

5.2 Ochiq mashinalarda va ochiq harakatlanuvchi tarkibda tashishda shinalar quyosh va namlik ta'siridan (brezent, polietilen plyonka yoki bunday ta'sirdan himoya qiluvchi boshqa yopuvchi materiallar bilan) himoyalangan bo'lishi kerak. Qo'llaniladigan qadoqlash usuli (agar foydalanilsa) kondensat paydo bo'lishiga olib kelmasligi kerak.

«Birinchii rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 9-sahifa

5.3 Shinalarning harakatlanishi bortlar va shina yon devorlarining deformatsiyalanishini istisno qiladigan tarzda ta'minlanishi kerak. Shina paketlarini, ya'ni ustma-ust taxlangan shinalarni tashishda shinalar vertikal holatda bo'lishi kerak.

5.4 -30°C dan past haroratlarda tashilayotgan shinalarni zarba va deformatsiyalardan ayniqsa ehtiyot qilish kerak.

6. SHINALARNI OMBORDA YUKLASH VA TUSHIRISH

6.1 Yuklash va tushirish jarayonida shinalarni 1,5 metrdan yuqori balandlikdan tashlash taqiqlanadi. Shinalarning bunday balandlikdan tushishi bort halqalarining shikastlanishiga va egilishiga olib kelishi mumkin. Bunday shikastlanishga ega bo'lgan shinalarni o'rnatish va bevosita maqsadida ishlatish taqiqlanadi.

6.2 Yuklash-tushirish jarayonlari shinalarning iflos, qo'pol yuzalar va shinalarda iz qoldirishi mumkin bo'lgan moslamalar bilan aloqasini istisno qiladigan tarzda tashkil etilishi kerak.

6.3 Shinalarni ko'tarish, ag'darish va ko'chirishda shinning bort qismidan ilgak, tros yoki zanjir bilan ushlab harakatlantirish taqiqlanadi.

6.4 Tashish va yuklash-tushirish ishlarini atrof-muhitning juda past haroratlarida (-30°C dan past) amalga oshirishda alohida ehtiyotkorlikka rioya qilish va shinning kuchli deformatsiyasiga olib keladigan operatsiyalardan (tashlash, qisish, baland ustunlarga taxlash, o'tkir jismlarga urilish va boshqalar) qochish kerak, chunki bu shinalarning shikastlanishiga sabab bo'lishi mumkin.

7. SHINALARNI SAQLASH

7.1 Shinalarni yopiq, quruq, salqin va yaxshi shamollatiladigan xonada saqlash kerak. Omborxonalarda begona narsalar bo'lmasligi, qorong'ilashtirilgan bo'lishi, yong'in xavfsizligi talablariga mos kelishi va yuk ko'tarish mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlashi kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 10-sahifa

7.2 Gardishga (obodga) o'rnatilmagan shinalar vertikal holatda stellajlarda, poddonlarda yoki tekis polda saqlanishi kerak. Metall qafaslarga vertikal yoki «archa» shaklida taxlashga ruxsat etiladi. Har qanday turdagi taxlashda deformatsiyaning oldini olish uchun shinalarni saqlash balandligi qafasning yuqori gabaritidan oshmasligi kerak.

7.3 Gardishlarga o'rnatilgan shinalarni palletlarda, maksimal balandligi 1,6 metr bo'lgan ustun (stopka) shaklida gorizontal holda saqlashga ruxsat etiladi.

7.4 O'rnatilmagan shinalarni balandligi vertikal bo'yicha 1,6 metrdan oshmaydigan shtabellarda saqlashga ruxsat etiladi. Bunda shinalarning pallet o'lchamlaridan 10 sm dan ortiq osilib turishiga yo'l qo'ymaslik kerak. Shinalarni ustun qilib saqlashda balandligi 4 va undan ortiq shinalardan iborat ustunlar polietilen plyonka bilan mahkamlanishi kerak.

7.5 Shinalarni saqlash uchun yuk ko'taruvchi yuza (saqlash turiga qarab qafas, poddon, stellaj tubi) toza, tekis, o'tkir qirralarsiz, singan elementlarsiz, bo'rtib chiqqan mixlarsiz, mahkamlanmagan elementlarsiz, o'tkir chetlarsiz va saqlash paytida shinalarning mexanik shikastlanishiga olib kelishi mumkin bo'lgan boshqa nosozliklarsiz, shuningdek, loy, zang va boshqa yot moddalarsiz bo'lishi kerak. Shina yuza bilan tutashgandan so'ng unda izlar va begona moddalar qolmasligi kerak.

7.6 Shinalarni saqlash va tashish uchun ishlatiladigan stellaj tizimlari, qafaslar, poddonlar va boshqa konstruksiyalar barqaror, ishonchli mahkamlangan hamda soz bo'lishi kerak. Taxlash shinalarning saqlash paytidagi holati barqarorligini ta'minlashi va ularning tasodifan tushib ketishi yoki sirpanib ketishini istisno qilishi kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 11-sahifa

7.7 Ayriqli yuklagichlardan (vilochniy pogruzchik) foydalanish ushbu faoliyat sohasidagi amaldagi milliy qonunchilikka muvofiq amalga oshirilishi kerak.

7.8 Foydalanilgan va kelgusida ishlatish uchun yaroqli bo'lgan shinalar saqlashga qo'yishdan oldin kirdan yaxshilab tozalanishi, shuningdek, karkas yoki protektorga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan begona jismlar (toshlar, mixlar va boshqa elementlar) bor-yo'qligi tekshirilishi kerak. Shinalarni saqlashga joylashtirishdan oldin barcha topilgan jismlar olib tashlanishi kerak.

7.9 Shinalarni ko'chada saqlash taqiqlanadi; atmosfera yog'ingarchiliklari, quyosh nurlari, chang, namlik va ifloslanishlarning shinalarga bevosita ta'siri istisno qilinishi kerak. Qo'llaniladigan qadoqlash usuli (agar foydalanilsa) kondensat hosil bo'lishiga olib kelmasligi kerak.

7.10 Shinalar saqlanadigan hududda harorat $+35^{\circ}\text{C}$ dan yuqori bo'lmagan, afzalrog'i 5 dan 25°C gacha darajada saqlanishi kerak. Shinalarni qorong'i joyda, taxminan $+15^{\circ}\text{C}$ haroratda saqlash maqbuldir. Belgilangan me'yorlardan tashqari haroratda uzoq vaqt saqlanganda rezinaning xususiyatlari o'zgarishi va shinalarning funksional xususiyatlariga ta'sir qilishi mumkin.

7.11 Namlik. Shinalarni saqlashda yuqori namlik va kondensat paydo bo'lishiga yo'l qo'ymaslik kerak; namlik 80% dan oshmasligi kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 12-sahifa

7.12 Shinalarni saqlash xonalari harorat va namlikni qayd etuvchi asboblarni bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Iqlim ko'rsatkichlarining muntazam monitoringi va ro'yxatga olinishini ta'minlash kerak; harorat va namlik nazorati haftada kamida bir marta ma'lumotlarni avtomatik yig'ish imkoniyati bilan butun ombor maydonini qamrab oladigan sozlangan ro'yxatga olish tizimi orqali amalga oshiriladi. Avtomatik ro'yxatga olish imkoniyati bo'lmaganda, harorat har bir ombor xonasi uchun haftada bir marta nazorat varag'ida (chek-list) qayd etilishi kerak. Harorat belgilangan me'yorlardan chetga chiqqan taqdirda, uni normallashtirish uchun zudlik bilan choralarni ko'rish, jumladan isitish, shamollatish yoki konditsioner tizimlarini sozlash, shuningdek, xonaning germetikligini nazorat qilish zarur. Shinalarni saqlash sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi uchun harorat ruxsat etilgan diapazondan chiqmasligini ta'minlash muhimdir.

7.13 Shinalar saqlash paytida isitish moslamalaridan kamida 1 m uzoqlikda joylashtirilishi kerak. Omborxonalaridagi isitish moslamalari to'silgan (ekranlangan) bo'lishi kerak; xonani issiqlik to'plari bilan isitishda issiq havo oqimini shinalarga yo'naltirish taqiqlanadi.

7.14 Yoritish. Shinalar to'g'ridan-to'g'ri quyosh nurlari va kuchli sun'iy yoritishdan, ayniqsa yuqori ultrabinafsha nuriga ega bo'lgan manbalardan himoyalangan bo'lishi kerak.

7.15 Kislorod va ozon. Ozon shinalarga kuchli buzuvchi ta'sir ko'rsatadi. Omborda ozon ajratib chiqaruvchi uskunalarni, masalan, lyuminessent yoki simob lampalar, yuqori kuchlanishli elektr uskunalari, elektr dvigatellar yoki uchqun yoxud elektr razryadlari keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan har qanday boshqa elektr uskunalari bo'lmashligi kerak. Shinalar saqlanadigan joylarda payvandlash ishlarini olib borish qat'iy cheklanishi va faqat alohida holatlardagina qo'llanilishi kerak. Shinalar payvandlash uchqunlaridan himoyalangan bo'lishi kerak; chaqmoq vaqtida va undan keyin 2-3 soat davomida havodagi ozon miqdorining keskin oshishi sababli omborlarni shamollatish taqiqlanadi.

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 13-sahifa

7.16 Deformatsiya. Imkoniyat bo'lsa, shinalar erkin holatda, ya'ni boshqa obyektlarning tashqi ta'sirisiz saqlanishi kerak. Uzoq saqlash natijasida yuzaga kelgan tashqi deformatsiya shinalarga havo kiritilgandan keyin yo'qolishi mumkin.

7.17 Erituvchilar, yoqilg'i, yonilg'i-moylash materiallari, kimyoviy moddalar, tarkibida kislota bo'lgan vositalar, dezinfeksiya vositalari va boshqa agressiv moddalar shinalar bilan birga omborxonada saqlanmasligi kerak. Shinalar har qanday erituvchilar, moylar va moylash materiallarining qisqa muddatli ta'siridan ham himoyalangan bo'lishi kerak.

7.18 Yengil yoki yengil yuk avtomobili shinalari «archa» shaklida qafaslarda yoki ustun shaklida qafaslar yoxud palletlarda uzoq vaqt saqlanganda, 12 oydan ortiq saqlanayotgan shinalarning holatini baholash uchun kerakli malakaga ega bo'lgan mutaxassislarni jalb qilgan holda, har 6 oyda kamida bir marta tanlab vizual ko'rikdan o'tkazishni tashkil qilish kerak. Ushbu mutaxassislarning xulosasi asosida, zarurat tug'ilsa, shinalarni qayta taxlash to'g'risida qaror qabul qilinishi lozim.

7.19 Barcha ombor operatsiyalari davomida shinalar toza va yorliqlari shikastlanmagan holda saqlanishi kerak.

8. AVTOMOBILLARNI SHINALAR BILAN BUTLASH (KOMPLEKTLASH)

8.1 Avtomobilni pnevmatik shinalar bilan o'lchamlari, modellari, yuk ko'tarish qobiliyati (yuk ko'tarish indeksi, qatlamlik me'yori), tezligi, protektor naqshi turi bo'yicha har bir aniq rusumli va modeli avtomobil, seriyali avtomobillar uchun tirkama bo'yicha tanlash va butlash avtomobildan foydalanish bo'yicha yo'riqnomaga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

8.2 Transport vositasiga o'rnatilgan shinalar shina ishlab chiqaruvchisi tomonidan tavsiya etilgan gardish kengligiga mos kelishi kerak. Noto'g'ri kenglikdagi gardishli shinalardan foydalanish avtomobilni boshqarish xususiyatlarining o'zgarishiga, protektorning notekis eskirishiga, osma (podveska)

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 14-sahifa

elementlariga ortiqcha yuk tushishiga va shinaning muddatidan oldin ishdan chiqishiga olib kelishi mumkin. Shina ishlab chiqaruvchilari va yetkazib beruvchilari ushbu Qoidalar buzilgan holda foydalanilgan shinalar bo'yicha e'tirozlarni qabul qilmaydi.

8.2.1 Gardish va qo'shaloq o'rnatishda minimal masofa (D_{min}): O'rnatish gardishining kengligi shina ishlab chiqaruvchisi yoki ETRTO standarti tomonidan ko'rsatilgan diapazonda bo'lishi kerak (odatda tavsiya etilgandan $\pm \frac{1}{2}$ dyuym). Bitta gupchakka (stupitsa) o'rnatilgan bir juft shina uchun ichki yon devorlar o'rtasidagi minimal masofa D quyidagi formula orqali aniqlanadi: $D \geq S + 2 \times T + 10 \text{ mm}$, bu yerda: S — tavsiya etilgan gardishdagi shinaning haqiqiy kengligi, mm; T — "yon devor ishlashi uchun me'yoriy tirqish" (yengil avtomobillar uchun 6–8 mm, yuk avtomobillari uchun 10–13 mm); 10 mm — dinamik urilish uchun zaxira. Misol: 295/80 R22.5 shinasi uchun: $S \approx 298 \text{ mm}$, $T = 13 \text{ mm} \rightarrow D_{min} \approx 298 + 2 \cdot 13 + 10 \approx 334 \text{ mm}$. Sirpanishga qarshi zanjirlardan foydalanilganda D qiymatiga $\geq 25 \text{ mm}$ qo'shiladi.

8.3 Transport vositasining bitta o'qiga har xil xususiyatlarga ega shinalarni, jumladan, o'lchami, konstruksiyasi (radial, diagonal, kamerali, kamerasiz), tezlik toifasi, yuk ko'tarish indeksi, protektor naqshi turi, mavsumiyligi (qishki va qishki bo'lmagan), shuningdek kelib chiqishi (yangi, tiklangan, chuqurlashtirilgan protektor naqshli) turlicha bo'lgan shinalarni o'rnatishga ruxsat etilmaydi.

8.4 Avtomobilning qo'shaloq g'ildiraklarida shinalarning normal ishlashini ta'minlash uchun yuklamaning notekis taqsimlanishi va tez eskirishining oldini olish maqsadida, protektorning eskirish darajasi va tashqi diametridagi farq minimal bo'ladigan qilib shinalarni tanlash tavsiya etiladi.

8.5 Avtomobillarni yuqori o'tuvchanlikka ega bo'lgan va yo'naltirilgan protektor naqshli shinalar bilan butlashda g'ildirakning shina yon devorida joylashgan strelka ko'rsatmasiga muvofiq aylanishini ta'minlash zarur. Asimmetrik yo'naltirilmagan protektor naqshli shinalarni o'rnatishda tashqi tomoni

«Birinchii rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 15-sahifa

avtomobildan tashqariga qaratib o'rnatilishini ta'minlash kerak, bunda aylanish yo'nalishi ahamiyatga ega emas.

8.6 Qorli va muzli yo'llarda yaxshiroq tishlashish uchun sirpanishga qarshi tishlar (shiplar) bilan jihozlangan qishki shinalardan foydalanish tavsiya etiladi.

8.7 Sirpanishga qarshi tishli shinalar ishlatilganda avtomobilning barcha g'ildiraklariga (shu jumladan zaxira g'ildiragiga ham) o'rnatiladi. Tishli shinalarning o'rnini almashtirish texnik zarurat tug'ilganda g'ildirakning aylanish yo'nalishini o'zgartirmasdan bajariladi.

8.8 Yumshoq tuproqlarda va yo'lsizlik sharoitida ishlatiladigan avtomobillar yuqori o'tuvchanlikka ega protektor naqshli shinalar bilan butlanishi kerak. Bunday shinalardan qattiq qoplamali yo'llarda uzoq vaqt foydalanish tavsiya etilmaydi.

8.9 Yuridik shaxslarning avtomobillariga o'rnatilgan shinalar ushbu avtomobillarga biriktirilishi va bu holat 5-ilovaga muvofiq shinalar ishlashini hisobga olish kartochkalarida yoki ushbu korxonalarning ichki talablari bo'yicha boshqa turdagi kartochkalarda qayd etilishi kerak. Bunda shinalardan foydalanish masofasi (probeg) me'yorlarini shina egasi foydalanishdan olingan shinalarning o'rtacha statistik masofasi asosida mustaqil ravishda belgilaydi.

8.10 Shinalardan foydalanishda ishlab chiqaruvchi tomonidan maksimal yuklama, tezlik yoki qaytish yelkasi (plecho otkata) bo'yicha belgilangan cheklovlarga rioya qilish kerak. Belgilangan parametrlardan oshib ketish shinaning qizib ketishiga, karkas mustahkamligining pasayishiga va yo'l bilan tishlashish xususiyatlarining yomonlashishiga olib kelishi mumkin. Ushbu cheklovlarga rioya etish uchun javobgarlik transport vositasi egasi zimmasiga yuklatiladi.

9. SHINALARNI MONTAJ VA DEMONTAJ QILISH QOIDALARI

9.1 Shinalarni montaj va demontaj qilish ishlari shinamontaj bo'limida maxsus uskunalar, moslamalar va asboblari, shuningdek, ushbu qoidalarining 7-ilovasida ko'rsatilgan yo'riqnomalarni qo'llagan holda bajarilishi kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 16-sahifa

9.2 Faqat soz, toza, quruq, o'Ichamlari va turlari bo'yicha mos keladigan shinalar, kameralar va gardish tasmalar, gardishlar va ularning elementlari montaj qilinishi kerak.

9.3 Noldan past haroratda saqlangan shinalar montaj qilishdan oldin normal sharoitda xona haroratida 3-4 soat davomida ushlab turilishi kerak.

9.4 Shinalar montajdan oldin bort kengaytirgich yoki boshqa moslamalar yordamida tashqaridan va ichkaridan ko'zdan kechiriladi. Shinalarda ishlab chiqarish yoki foydalanish nuqsonlari aniqlangan taqdirda, ularni montaj uchun ishlatishga ruxsat etilmaydi. Begona jismlar (toshlar, mixlar va boshqalar) shinadan olib tashlanishi kerak.

9.5 Shinani gardishga o'rnatishdan oldin shina bortini va gardishning o'rnatish joyini shinamontaj pastasi (moylash moddasi) bilan yog'lash kerak.

9.6 Gardishlar va ularning elementlarida nuqsonlar: qiyshayishlar, deformatsiyalar, yoriqlar, o'tkir qirralar va g'adir-budurliklar, shina bilan tegib turgan joylarda zang aniqlanganda ular montajga qo'yilmaydi. Shina bilan tegib turadigan zonadagi gardishlar yuzasi loydan, begona moddalardan, zangdan tozalangan va metall uchun lak yoki bo'yoq bilan bo'yalgan bo'lishi kerak.

9.7 Har bir shina montajidan so'ng yig'ilgan g'ildiraklarni balanslash kerak va har ikkinchi texnik xizmat ko'rsatishda buni amalga oshirish tavsiya etiladi. Balanslash g'ildiraklarni avtomobildan yechib olingan holda yoki statsionar yoxud ko'chma dastgohlar yordamida bevosita avtomobilda amalga oshiriladi. Balanslashdan oldin shinalar yuvilishi hamda kir va begona jismlardan tozalanishi kerak.

9.8 Zolotniklarni ifloslanish va shikastlanishdan himoya qilish uchun barcha ventillar metall, plastmassa yoki rezina qopqoqchalar (kolpachoklar) bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

9.9 Ventillarga qo'yiladigan talablar (ish bosimi > 6 bar). 6,0 bardan yuqori ish bosimiga mo'ljallangan kamerasiz shinalar metall ventillar yoki ko'rsatilgan

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 17-sahifa

chegarasi 10 bardan past bo'lmagan «HP» sinfidagi rezina ventillar bilan ta'minlanishi kerak. Standart rezina ventillardan (TR413/TR414 turi) faqat $\leq 4,5$ bar bosimda foydalanishga ruxsat etiladi. 4,5–6,0 bar oraliq diapazoni uchun TR600HP rezina ventili yoki uning pasport chegarasi ≥ 8 bar bo'lgan analogidan foydalanishga ruxsat etiladi (ETRTO Valve-04 standartiga qarang).

9.10 Avtomobil o'qiga qo'shaloq g'ildiraklarni o'rnatishda, tashqi g'ildirakni yechmasdan ichki g'ildirak shinasidagi bosimni o'lchash yoki havo kiritish paytida ventillarga kirish imkoniyatini ta'minlash uchun ikkala g'ildirak diskklarining darchalarini moslashtirish kerak.

9.11 Montaj va demontaj ishlarini bajarishda xavfsizlik texnikasi bo'yicha quyidagi qoidalarga rioya qilish kerak:

9.11.1 shinalarga xizmat ko'rsatish mutaxassislari va haydovchilar tarkibi (jalb qilinganda) montaj-demontaj ishlari bo'yicha yo'riqnomadan o'tishlari kerak;

9.11.2 faqat ushbu rusumdagi avtomobil uchun belgilangan o'lchamdagi shinani gardish bilan yig'ishni amalga oshirish;

9.11.3 shinani gardishdan demontaj qilishdan oldin shinadan havoni to'liq chiqarib yuborish kerak;

9.11.4 boltli birikmalarga ega ajraladigan gardishlardagi shinalarga havo kiritishdan oldin barcha gaykalar avtomobilga texnik xizmat ko'rsatish yo'riqnomasiga muvofiq bir xil tortilganligiga ishonch hosil qilish kerak; kamida bitta gaykasi yo'q bo'lgan gardishlardan foydalanishga ruxsat etilmaydi;

9.11.5 shinamontaj bo'limida shina va gardish yig'masiga havo kiritish bir necha bosqichda amalga oshiriladi, har bir havo kiritish bosqichi yakunlangach yig'ilgan g'ildirak holati nazorat qilinadi. **DIQQAT!** Shinalarga 3,5 bardan yuqori bosimda havo kiritish faqat xizmat ko'rsatuvchi xodimlarni yig'ilgan g'ildirakning o'z-o'zidan demontaj bo'lishidan himoya qila oladigan maxsus metall to'siq (qafas) ichida amalga oshirilishi kerak;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 18-sahifa

9.11.6 shinaga havo kiritishda kamera (shina) ventilini havo berish nuqtasidan keluvchi shlang bilan bog'laydigan va havoning zolotnik orqali o'tishini ta'minlaydigan maxsus uchliklardan foydalanish kerak;

9.11.7 havo kiritilgandan so'ng shina bortlari gardish tokchalariga zich o'tirmagan taqdirda, shinadan havoni chiqarib yuborish, uni demontaj qilish va shina bortlarining zich o'tirmasligiga sabab bo'lgan omilni bartaraf etish kerak, shundan so'ng shinani gardishga qayta o'rnatish, havo kiritish va bortlarning zichligini tekshirish lozim;

9.11.8 g'ildirakning o'qqa va radial urilishini kamaytirish maqsadida gardish va g'ildirakning boltli birikmalarini tortish quyidagi ketma-ketlikda amalga oshirilishi kerak: avval yuqori gaykani, so'ngra unga diametral qarama-qarshi bo'lgan gaykani burash, qolgan gaykalarni ham juft-juft (xochsimon) burash, avtomobilga texnik xizmat ko'rsatish yo'riqnomasiga muvofiq barcha gaykalarni asta-sekin xuddi shu ketma-ketlikda tortish kerak;

9.11.9 yechib olinadigan g'ildirakni domkrat yordamida ko'tarishdan oldin avtomobilni qo'l tormozi bilan tormozlash, uzatmalar qutisida birinchi tezlikni yoqish (mexanik uzatmalar qutisi bo'lganda) va domkratga ko'tarishda avtomobilning dumalab ketishini oldini olish uchun qolgan g'ildiraklar ostiga tirgaklar qo'yish, g'ildirakni mahkamlash gaykalarini bo'shatish, shundan so'ng g'ildirakni domkrat bilan ko'tarish, gaykalarni burab olish va g'ildirakni yechish kerak.

9.12 Shinamontaj ishlarini olib borishda quyidagilar taqiqlanadi:

9.12.1 bosim ostida bo'lgan shinalarni gardishdan demontaj qilish;

9.12.2 agar shina bosim ostida bo'lsa, bort va qulflanuvchi halqalar holatini to'g'rilash;

9.12.3 qo'shaloq g'ildiraklardan birini ikkinchi qo'shaloq g'ildirakni bo'rtib chiqqan jism ustiga bostirish orqali domkratsiz avtomobildan demontaj qilish;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 19-sahifa

9.12.4 montaj-demontaj ishlarida g'ildirak detallarini deformatsiya qilishi mumkin bo'lgan og'ir bolg'alar (kuvalda) va shunga o'xshash asboblardan foydalanishga ruxsat etilmaydi;

9.12.5 zolotniklarni turli xil tiqinlar bilan almashtirish.

10. AVTOTRANSPORT VOSITALARI EGALARI TOMONIDAN SHINALARGA QAROV

10.1 Yangi avtomobilni qabul qilib olishda, avtomobildagi shinalarni to'g'ri yoki qisman almashtirishda haydovchi quyidagilarni bajarishi shart:

10.1.1 avtomobilning Qoidalarining 8-bo'limiga muvofiq shinalar bilan to'g'ri butlanganligini tekshirish;

10.1.2 shinalarni qisman almashtirishda shinalarning texnik holatidan kelib chiqqan holda ularni tanlash va o'qlarga o'rnatish;

10.1.3 shinalar ishlashini hisobga olish kartochkalaridagi (5-ilova) yozuvlarning to'g'riligini tekshirish va kartochkalarga imzo chekish (yuridik shaxslar uchun);

10.1.4 shinalardagi bosimni tekshirish va zarur bo'lsa uni tavsiya etilgan me'yorgacha, zaxira shinada esa - ushbu shina modeli uchun ruxsat etilgan maksimal darajagacha yetkazish;

10.1.5 shinamontaj ishlari o'tkazilgandan keyingi dastlabki uch kun davomida keskin joydan qo'zg'alish, favqulodda tormozlash va dinamik manyovrlardan saqlanish (bu vaqt shinamontaj pastasining qurishi va gardishning shinaga nisbatan sirpanishining oldini olish uchun zarur).

10.2 Zaxira shinani avtomobilning harakatlanuvchi g'ildiragiga o'rnatishda uning shu o'qda joylashgan shinalarga mos kelishini tekshirish, zaxira shinaning yurgan masofasini shina ishlash kartochkasida (yuridik shaxslar uchun) hisobga olish uchun odometr ko'rsatkichini yozib olish, zarur bo'lsa zaxira shinadagi bosimni me'yoriga yetkazish kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 20-sahifa

10.3 Safarni boshlashdan oldin haydovchi quyidagilarni bajarishi shart:

10.3.1 shinalarni vizual ko'zdan kechirish;

10.3.2 gardishlar va g'ildiraklar mahkamlanishini tekshirish;

10.3.3 shinadan havo chiqayotgan bo'lsa, havo chiqish sababini aniqlash va bartaraf etish;

10.3.4 haftada kamida bir marta sovigan shinalardagi ichki bosimni tekshirish.

10.4 To'siqlarni yengib o'tish. Notekis yo'lda harakatlanayotganda, to'siqlarni (reklar, bordyurlar, chuqurliklar) kesib o'tayotganda tezlikni kamaytirish va ularni keskin zarbalarsiz va sirpanishlarsiz, silliq bosib o'tish tavsiya etiladi. To'siqlarni keskin bosib o'tish shinning shikastlanishiga, yo'l bilan tishlashishning pasayishiga va boshqaruvni yo'qotishga olib kelishi mumkin. Haydovchi xavfsiz tezlikni tanlash uchun avtomobilning og'irligini, yo'l sharoitlarini va shinalar turini hisobga olishi kerak.

10.5 Avtomobildan foydalanish jarayonida haydovchi quyidagilarni bajarishi shart:

10.5.1 g'ildiraklar sirpanib ketmasligi uchun avtomobilni joyidan silliq qo'zg'atish;

10.5.2 avtomobil bir tomonga tortganda uni darhol to'xtatish, tortish sababini aniqlash va bartaraf etish;

10.5.3 ichki bosimi noto'g'ri bo'lgan shinalarda harakatlanishga yo'l qo'ymaslik;

10.5.4 yo'l holatini kuzatib borish, o'tish qiyin bo'lgan joylarda (chuqur izlar, temir yo'l kesishmasi, yo'ldagi to'siqlar va boshqalar) harakat tezligini kamaytirish;

10.5.5 to'xtash joyiga, svetoforlar, shlagbaumlardan va boshqa to'siqlar oldiga yaqinlashayotganda keskin tormozlashga yo'l qo'ymaslik, manyovr qilishda tezlikni silliq pasaytirish va oshirish;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 21-sahifa

10.5.6 g'ildiraklarning o'tkir metall va boshqa bo'rtib chiqqan narsalarga keskin urilishidan qochish, shinalarni shikastlamaslik uchun trotuar chetiga yoki boshqa bo'rtib chiqqan narsalarga taqab haydamaslik;

10.5.7 to'xtab turish joylarida protektorga, yon devorga, qo'shaloq shinalar orasiga tiqilib qolgan begona jismlarni (toshlar, shishalar va boshqalar) olib tashlash maqsadida shinalarni ko'zdan kechirish;

10.5.8 avtomobilning ko'rsatilgan yuk ko'tarish qobiliyatidan ortiqcha yuklanishiga yo'l qo'ymaslik, yukning bir maromda joylashtirilishini va uning ishonchli mahkamlanishini kuzatib borish (3-ilova); og'ir kichik o'lchamli yuklarni kuzovda barcha shinalarga bir xil yuk tushishini hisobga olgan holda joylashtirish;

10.5.9 mavsumiylik va yo'ldagi amaldagi vaziyatga qarab shinalarni o'z vaqtida almashtirishni kuzatish va tashkil qilish. Qishki shinalarni avtomobilga kuzda, harorat past darajadagi plyus haroratga yaqinlashganda, yo'lda sovuq tushishi va muz hosil bo'lishi ehtimoli paydo bo'lgunga qadar o'rnatish kerak. Yozgi shinalarni bahorda, harorat barqaror ijobiy zonada bo'lganidan va yo'lda muz hosil bo'lish ehtimoli yo'qolganidan keyin o'rnatish kerak. Avtomobilga o'rnatilgan shinalarning mavsumiyligidan qat'i nazar, o'tish davrlarida haydovchi ehtiyotkor bo'lishi va avtomobilni boshqarish uslubini yo'ldagi vaziyatga moslashtirishi kerak.

10.6 Avtomobildan foydalanish yakunlangandan so'ng har kuni haydovchi quyidagilarni bajarishi shart:

10.6.1 qopqoqchalar mavjudligini tekshirish maqsadida shinalar, gardishlar, shuningdek, ventillarni ko'zdan kechirish; protektor, yon devorlar va qo'shaloq shinalar orasidagi begona jismlarni olib tashlash;

10.6.2 ta'mirlanishi, utilizatsiyaga yuborilishi kerak bo'lgan shinalarni yechib olish;

10.6.3 protektor notekis eskirganda uning paydo bo'lish sababini aniqlash va bartaraf etish. Notekis eskirish holatida shinalarning kelgusida foydalanish uchun

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 22-sahifa

yaroqliligini yuridik shaxslar uchun komissiya, jismoniy shaxslar uchun esa haydovchining o'zi mustaqil ravishda yoxud tashkilot qarori asosida belgilaydi.

10.7 Shinalar resursidan maksimal darajada foydalanish uchun haydovchi shinalardan foydalanish va ularga qarov qoidalariga rioya qilishi shart:

10.7.1 saqlash, butlash, montaj-demontaj ishlari ushbu Qoidalarning 7, 8 va 9-bo'limlari ko'rsatmalariga, shuningdek, transport vositalarini ishlab chiqaruvchi zavodlarning tavsiyalariga muvofiq amalga oshirilishi kerak;

10.7.2 avtomobillarning muntazam to'xtab turish joylari axloqsizlik, neft mahsulotlari, moylar, kimyoviy moddalar va rezinani emiruvchi boshqa moddalardan tozalangan bo'lishi kerak. Avtomobil atrofida suv to'planishi sababli shinalarning yo'l qoplamasiga muzlab qolish ehtimoli istisno qilinishi kerak. Avtomobillarning muntazam to'xtab turish joyida o'tkir narsalar va yo'l qoplamasining shikastlanish holatlari bo'lmashligi kerak. Yo'l qoplamasi elementlari orasidagi tirqishlar (agar mavjud bo'lsa) bir-biridan masofa va balandlikdagi farqlar bo'yicha minimal bo'lishi kerak;

10.7.3 yopiq turargohlardan foydalanilganda avtomobillar isitish tizimidan bir metr dan yaqin masofada bo'lmashligi kerak;

10.7.4 to'liq yuk bilan avtomobilni bir joyda ikki sutkadan ortiq, yuksiz holatda – 10 sutkadan ortiq uzoq muddat to'xtab turishiga yo'l qo'ymaslik. Avtomobillarni uzoqroq vaqt to'xtab turishi zarur bo'lganda, tirgaklar yordamida shinalarga tushadigan yukni kamaytirish yoki avtomobilni siljitish kerak;

10.7.5 konservatsiya qilinishi (6 oydan ortiq muddatga saqlanishi) kerak bo'lgan avtomobillar shinalarni to'liq yukdan ozod qilgan holda tirgaklarga o'rnatilishi kerak; shinalarni quyosh nurlari va yog'ingarchilikning bevosita ta'siridan himoya qilib yopish kerak;

10.7.6 ichki bosimi belgilangan me'yordan past bo'lgan shinalarda avtomobillarni to'xtab turishi taqiqlanadi;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 23-sahifa

10.7.7 shinalardagi havo bosimi avtomobildan foydalanish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma) yoki o'rnatilgan tartibda tasdiqlangan boshqa me'yoriy hujjatda belgilangan qiymatlarga mos kelishi kerak, chunki bosimning buzilishi shinalar resursining pasayishiga olib keladi (4-ilova Bosim me'yorlarini buzishning shinalar resursidan foydalanishga ta'siri);

10.7.8 avtotransport korxonasida shinamontaj uchastkasida, texnik xizmat ko'rsatish uchastkalarida va nazorat-o'tkazish punktida korxona tomonidan foydalaniladigan barcha avtomobillar shinalaridagi ichki bosim me'yorlari jadvali osib qo'yilishi kerak;

10.7.9 shinalardan faqat texnik jihatdan soz transport vositasidagina foydalanish kerak;

10.8 Shinalarga texnik xizmat ko'rsatish avtomobilga har bir texnik xizmat ko'rsatilganda amalga oshirilishi kerak. Avtomobilga texnik xizmat ko'rsatish paytida bir vaqtning o'zida shinalar va gardishlar bo'yicha quyidagi ishlar bajariladi:

10.8.1 shinalarning kelgusida foydalanishga yaroqliligini aniqlash maqsadida ularni ko'zdan kechirish: protektor, yon devor, qo'shaloq g'ildiraklar orasida tiqilib qolgan begona jismlar olib tashlanadi;

10.8.2 mexanik shikastlanishlarga ega shinalar aniqlanadi;

10.8.3 ventillar, zolotniklarning sozligi, qopqoqchalar mavjudligi tekshiriladi;

10.8.4 protektor eskirishi bo'yicha shinalarning yaroqliligi va avtomobil o'qlari bo'yicha shinalarni tanlash aniqlanadi; gardishlarni kelgusida foydalanishga yaroqliligini aniqlash uchun ko'zdan kechirish; g'ildiraklar va ularning elementlari mahkamlanishini tekshirish;

10.8.5 avtomobilning barcha shinalarida, shu jumladan zaxira shinada ichki bosimni o'lchash; zarurat bo'lganda shinalardagi bosimni me'yoriga yetkazish kerak. Ichki bosimni o'lchash to'liq sovigan shinalarda manometr yordamida amalga oshiriladi, uning ko'rsatkichlari nazorat manometri ko'rsatkichlari bilan solishtirilgan bo'lishi kerak.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 24-sahifa

10.8.6 shinalar va gardishlar bo'yicha qandaydir kamchiliklar aniqlansa, ularni bartaraf etish choralarini ko'rish kerak.

10.8.7 g'ildiraklarning yaqinlashuvi va og'ishi tekshiriladi hamda ularning balansirovkasi amalga oshiriladi.

10.9 Texnik zarurat aniqlanganda bitta o'qdagi va avtomobil o'qlari bo'yicha g'ildiraklar o'rnini almashtirish tavsiya etiladi. Shinalar o'rnini almashtirishning ehtimoliy sxemalari 1-ilovaning 1, 2 va 3-rasmlarida keltirilgan.

10.10 Shinalar o'rnini almashtirish uchun asos bo'lishi mumkin:

10.10.1 o'qlar va qo'shaloq g'ildiraklar bo'yicha shinalarni tanlash zarurati;

10.10.2 oldingi o'qqa ishonchliroq shinalarni (mexanik shikastlanishlarsiz va boshqalar) o'rnatish zarurati;

10.10.3 protektor naqshining notekis yoki jadal eskirishi aniqlanganligi;

10.10.4 oxirgi almashtirish yoki birlamchi o'rnatishdan keyin 15 000 km dan ortiq masofa bosib o'tilganligi.

10.11 Protektor naqshining jadal yoki notekis eskirishi aniqlanganda, avtomobilga texnik xizmat ko'rsatish muddatlaridan qat'i nazar, foydalanishni to'xtatish, notekis eskirish sabablarini aniqlash va bu sabablarni bartaraf etish choralarini ko'rish kerak. Shu bilan birga, haydovchi ushbu shinalardan kelgusida foydalanish imkoniyatini belgilashi kerak.

10.12 Avtotransport korxonalarida shinalarning muddatidan oldin ishdan chiqishini oldini olish va xavfsizlikni ta'minlash uchun shinalar va g'ildiraklar holatini hamda ulardagi havo bosimini kuzatishni tashkil etish kerak (bosim nazorati jurnalini yuritish).

10.13 Quyidagilar aniqlanganda avtomobildan foydalanish va uni (avtotransport tashkilotlari uchun) yo'nalishga chiqarish taqiqlanadi:

10.13.1 o'lchami, ruxsat etilgan yuklamasi va tezlik toifasi indeksi bo'yicha transport vositasi modeliga mos kelmaydigan shinalarning o'rnatilishi;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 25-sahifa

10.13.2 bitta o'qqa, shuningdek qo'shaloq g'ildiraklarga diagonal va radial konstruksiyadagi, har xil turdagi protektor naqshli shinalarni o'rnatilishi;

10.13.3 belgilangan me'yorlarga mos kelmaydigan havo bosimi;

10.13.4 zolotniklarni tiqinlar, probkalar va boshqa moslamalar bilan almashtirilishi;

10.13.5 protektor naqshining balandligi ruxsat etilgan chegaradan kam bo'lishi;

10.13.6 shinalarning kordni ochib qo'yadigan mahalliy shikastlanishlari (teshilishlar, o'tgan va o'tmagan kesilishlar va boshqalar), shuningdek, karkas, breker, bort qismlarining qavatlariga ajralishi (shishlar), protektor, yon devor va germetizatsiya qatlamining mahalliy ko'chishi;

10.13.7 shina ventillarida qopqoqchalarning yo'qligi;

10.13.8 yon devorga, protektorga va qo'shaloq g'ildiraklar orasiga tiqilib qolgan yot jismlar (toshlar, shishalar va boshqalar);

10.13.9 g'ildirak disklari va gardishlarni mahkamlovchi kamida bitta bolt yoki gaykaning yo'qligi, shuningdek, ularning bo'shab qolishi;

10.13.10 g'ildirak disklarida mahkamlash detallari uchun mo'ljallangan teshiklar shakli va o'lchamlarining ko'zga ko'rinadigan buzilishlari;

10.13.11 deformatsiyalangan gardishlar;

10.13.12 shinalar mavsumiyligi va amaldagi yil faslining (yoki yo'l holatining) mos kelmasligi;

10.13.13 shinaning shikastlanishi yoki boshqa sabablarga ko'ra shinadan ventil orqali havo chiqish holati.

10.14 Shinalarda qandaydir nuqsonlar aniqlansa, haydovchi ularni bartaraf etish choralari ko'rishi shart.

10.15 Protektor naqshining ruxsat etilgan oxirgi eskirishi (eskirish indikatorlariga ega bo'lmagan ilgari ishlab chiqarilgan shinalar uchun) shunday eskirish hisoblanadiki, bunda protektor naqshi do'ngliklarining qoldiq balandligi

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 26-sahifa

tekis eskirganda kengligi protektor yugurish yo‘lakchasining yarmiga teng va uzunligi yugurish yo‘lakchasining o‘rtasi bo‘ylab shina aylanasi uzunligining 1/6 qismiga teng bo‘lgan to‘rtburchak maydonda ruxsat etilgan minimal qiymatga ega bo‘ladi, notekis eskirganda esa - xuddi shunday o‘lchamdagi umumiy maydonda har xil eskirishga ega bo‘lgan bir nechta uchastkalarda (2-ilovaning 2-rasmi).

10.16 Shinani foydalanishdan yechib olish kerak bo‘lgan protektor naqshining ruxsat etilgan minimal qoldiq balandligi quyidagicha belgilangan:

10.16.1 yengil avtomobillarning qishki bo‘lmagan shinalari uchun - 1,6 mm;
yengil avtomobillarning qishki shinalari uchun - 4,0 mm;

10.16.2 tirkamalar va yarim tirkamalardagi shinalar uchun - ular bilan ishlaydigan avtomobillar shinalari uchun belgilangani bilan bir xil.

10.17 Protektor naqshining qoldiq balandligini o‘lchash protektor naqshi asosidagi yarim ko‘prikchalar, do‘ngliklar yoki pog‘onalar joylashgan zonadan tashqarida, eng ko‘p eskirgan joylarda amalga oshiriladi (2-ilovaning 1, 2 va 3-rasmlari):

10.17.1 yugurish yo‘lakchasi markazi bo‘ylab uzluksiz qovurg‘aga ega bo‘lgan shinalar uchun protektor naqshi balandligini o‘lchash ushbu qovurg‘aning chetlari bo‘ylab amalga oshiriladi.

10.17.2 yuqori o‘tuvchanlikka ega shinalar uchun protektor naqshi balandligini o‘lchash tuproq ushlagichlar (gruntozatseplar) o‘rtasida markaz bo‘yicha yoki yugurish yo‘lakchasi markazidan eng kam uzoqlashgan joylarda amalga oshiriladi, ammo tuproq ushlagichlar asosidagi do‘ngliklar (ustuplar) va yarim ko‘prikchalar bo‘yicha emas.

10.17.3 eskirish indikatorlari bo‘lgan shinalarda protektor naqshining ruxsat etilgan yakuniy balandligi indikatorlarning (yugurish yo‘lakchasi ariqchalari tubidagi bo‘rtiqlar bo‘lib, ularning balandligi protektor naqshining ruxsat etilgan minimal balandligiga teng) paydo bo‘lishi bilan aniqlanadi.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 27-sahifa

10.17.4 eskirish indikatorlariga ega shinalar uchun protektor naqshi bir tekis eskirganda ruxsat etilgan yakuniy eskirish bitta indikatorning paydo bo'lishi bilan, notekis eskirganda esa ikkita kesimning har birida ikkitadan indikatorning paydo bo'lishi bilan aniqlanadi.

10.18 Avtomobillarni qishki yoki yozgi ekspluatatsiyaga o'tishga tayyorlashda avtomobilga texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha ishlarning to'liq hajmi bajariladi.

10.19 Avtomobilga tishli (shipovanniy) shinalarni o'rnatishda shinalarni 0,8–1,0 ming km oralig'ida yurgizib olish (obkatka qilish) kerak bo'lib, bu vaqt ichida haydovchi keskin joydan qo'zg'alish, favqulodda tormozlash va dinamik manyovrlardan saqlanishi kerak.

10.20 Bitta avtomobilga har xil mavsumiy shinalarni o'rnatish; shuningdek, bitta mavsumdagi, lekin bir vaqtning o'zida tishli va tishsiz shinalarni o'rnatish taqiqlanadi.

10.21 Yozgi shinalar protektorining rezina aralashmasi tarkibi ijobiy haroratlarda optimal tishlashish darajasini ta'minlashga mo'ljallangan va haroratga juda sezgir. Yozgi shinalardan juda past haroratlarda foydalanish rezina aralashmasi elastikligining pasayishi tufayli shikastlanishlarga olib kelishi mumkin, ya'ni protektorning rezina aralashmasi past haroratlarda mo'rt bo'lib qolishi mumkin (shishalanish nuqtasi deb ataladigan darajaga yetib). Agar bunday sharoitlarda shina yuklama va deformatsiyalarga uchrasa, u holda rezina aralashmasi yorilishi mumkin. Shuning uchun atrof-muhitning juda past haroratlarida yozgi shinalardan foydalanish tavsiya etilmaydi.

10.22 Run Flat shinalaridan foydalanishdagi cheklovlar:

10.22.1 Run Flat shinalaridan faqat shinalardagi bosimni nazorat qilish tizimi (TPMS) soz bo'lganda foydalanishga ruxsat etiladi, u bosim yo'qolishi haqida havo chiqishi boshlanganidan keyin 10 daqiqa yoki 5 km dan kechiktirmay signal beradi.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 28-sahifa

Bunday shinalardan TPMSsiz foydalanish bosimning sezilmas darajada pasayishiga va shina karkasining shikastlanishiga olib kelishi mumkin;

10.22.2 Run Flat shinasi teshilgandan so'ng, ularda faqat ishlab chiqaruvchi tomonidan ko'rsatilgan tavsiya etilgan masofa doirasida (odatda 80 km/soatgacha bo'lgan tezlikda 80 km dan oshmasligi kerak) harakatni davom ettirishga ruxsat etiladi;

10.22.3 havosi chiqqan holatda foydalanilgandan so'ng, shina majburiy diagnostikadan o'tkazilishi yoki almashtirilishi kerak, chunki vizual ko'rik paytida ko'rinmaydigan karkas ichki tuzilishining yashirin shikastlanishlari bo'lishi ehtimoli bor;

10.22.4 Run Flat shinalarini o'rnatishga faqat konstruksiyasi ulardan foydalanishga imkon beradigan transport vositalariga ruxsat etiladi (avtomobil ishlab chiqaruvchisining tavsiyalari bilan belgilanadi).

11. SHINALARDAN FOYDALANISHNI TAQIQLOVCHI KAMCHILIKLAR RO'YXATI

11.1 Shinalardan foydalanish to'xtatilishi va shinalar quyidagi sabablarga ko'ra foydalanishdan olinishi kerak:

11.1.1 protektor naqshining ruxsat etilgan chegaradan ortiq eskirishi;

11.1.2 protektorning muddatidan oldin notekis eskirishi;

11.1.3 mexanik shikastlanishlar (teshib o'tuvchi teshiklar, kordgacha kesilishlar, shina konstruksiyasining ichki iplarini ochib qo'yuvchi shikastlanishlar);

11.1.4 germetizatsiya qatlamining karkasning ichki yuzasi bo'ylab va bortlarda uzilishi va ko'chishi;

11.1.5 har qanday sabablarga ko'ra, shu jumladan shinalarda bosim past yoki umuman bo'lmagan holatda harakatlanish tufayli karkasning buzilishi yoki sinishi;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 29-sahifa

11.1.6 shinalarda yuqori bosimda harakatlanish tufayli yugurish yo'lakchasi o'rta qismining jadal eskirishi, avtomobil yoki g'ildiraklarning ortiqcha yuklanishi yoxud avtomobil kuzovida yukning noto'g'ri joylashtirilishi, shuningdek, yuqori tezlikda harakatlanishda yo'l to'siqlariga urilishi oqibatida karkasning uzilishi;

11.1.7 har qanday sababga ko'ra shinalarning germetikligini yo'qotishi;

11.1.8 karkas ko'rinib qolishi va tashqariga chiqishi bilan birga bortning uchi va tovonida to'planish (napliv);

11.1.9 karkas, breker va bortdagi qatlamlarga ajralishlar; protektor, yon devor va germetizatsiya qatlamining ko'chishi;

11.1.10 shina begona jismlarning tiqilib (zepressovka) qolishi;

11.1.11 ariqcha osti qatlamida shina konstruksiyasi elementlarining ko'rinib qolishi;

11.1.12 qoplovchi rezinalardagi yoriqlar yoki chuqur tiralishlar;

11.1.13 iplarning tashqariga chiqib qolishi yoki ajralishi;

11.1.14 bort lentasining presslanishi tufayli bortning asosi va uchidagi burmalar, bort lentasi chetlarining ochilib qolishi, karkasning ichki yuzasida va bortlarda germetizatsiya qiluvchi rezina qatlamining uzilishi va ko'chishi;

11.1.15 mato chiqib qolgan holatda protektor bo'ylab taroq (greben) hosil bo'lishi;

11.1.16 karkasning ichki yuzasida qattiq jismlarning birinchi qatlamni shikastlagan holda presslanib qolishi.

11.2 Shinalarni utilizatsiya qilish zarurati, ularni ta'mirlash yoki kelgusida foydalanish imkoniyati shina egasi tomonidan belgilanadi. Ushbu qarorda shina egasi shaxsiy javobgar bo'ladi va barcha bog'liq xavflarni o'z zimmasiga oladi.

12. E'TIROZLAR (REKLAMATSIYALAR)

12.1 Mahsulot xaridorlari, iste'molchilari va ishlab chiqaruvchilari (ijrochilari, sotuvchilari) o'rtasida yuzaga keladigan munosabatlar tartibi shartnoma

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 30-sahifa

shartlari va milliy qonunchilik bilan tartibga solinadi. O'zbekistonda ushbu tartib asosan, lekin faqatgina emas, "O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik Kodeksi" va "Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni bilan tartibga solinadi.

12.2 Yangi shinalar bo'yicha reklamatsiyalar xizmat muddati va/yoki kafolat muddati (agar e'lon qilingan bo'lsa) doirasida ko'rib chiqilishi mumkin.

12.3 Reklamatsiyalarni taqdim etish tartibi:

12.3.1 shinalar egasining fikricha, ishlab chiqaruvchi yoki unga aloqador shaxslarning javobgarligiga tegishli sabablarga ko'ra shinalar muddatidan oldin ishdan chiqqan taqdirda, xizmat muddati va/yoki kafolat muddati (mavjud bo'lsa) doirasida, shina egalari amaldagi me'yoriy hujjatlarga muvofiq e'tiroz (reklamatsiya, reklamatsiya dalolatnomasi yoki mahsulot sifati bilan bog'liq talablarni o'z ichiga olgan boshqa hujjat) taqdim etishlari mumkin. E'tiroz (reklamatsiya, reklamatsiya dalolatnomasi) shakli erkin bo'lishi mumkin, ammo taqdim etilayotgan e'tiroz (yoki boshqa hujjat) 6-ildavda ko'rsatilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak.

12.3.2 e'tiroz bilan birga e'tirozni qabul qiluvchining so'roviga binoan ariza beruvchi reklamatsiya taqdim etish uchun asos bo'lgan shinalarni taqdim etishi shart. Shinalarning yo'qligi va/yoki ularni taqdim etishning imkoni yo'qligi yoki taqdim etishdan bosh tortish e'tirozni mohiyatan ko'rib chiqish imkoniyatini inkor etadi.

12.3.3 shuningdek, ariza beruvchi e'tiroz bilan birga xarid hujjatlarini (kassa yoki tovar cheki, universal topshirish hujjati yoki mulk huquqini tasdiqlovchi boshqa hujjat yoki ma'lumotlar) taqdim etishi kerak.

12.4 E'tirozni qabul qiluvchi quyidagilarni bajarishi kerak:

12.4.1 e'tiroz va shinalarni (mavjud bo'lsa) ko'rib chiqish uchun qabul qilish. Shinalar qabul qilinganda ariza beruvchiga shinalar qabul qilinganligi to'g'risida tasdiqnoma berish;

«Birinchí rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 31-sahifa

12.4.2 shinaga oid reklamatsiyani shartnoma shartlariga yoki milliy qonunchilikka muvofiq ko'rib chiqish va ularda ko'rsatilgan muddatlar o'tganidan keyin ko'rib chiqish natijalarini taqdim etish;

12.4.3 reklamatsiya bo'yicha talablar qanoatlantirilgan taqdirda shinalarni yangisiga almashtirishni yoxud milliy qonunchilikda belgilangan, shartnoma shartlarida yoki tomonlarning boshqa kelishuvida ko'zda tutilgan muddatlarda ariza beruvchi bilan kelishilgan boshqa usulda qanoatlantirishni amalga oshirish.

12.5 Zarurat tug'ilganda, nizolarni hal qilishda qoldiq qiymatiga o'tish uchun shinaning jismoniy eskirishini hisoblash metodikasi qo'llanilishi mumkin.

13. SHINALARNING JISMONIY ESKIRISHINI BAHOLASH METODIKASI

13.1 Shinalarning jismoniy eskirishi quyidagi parametrlar bo'yicha baholanadi:

13.1.1 ishlab chiqarilgan sanasi (yon devordagi tamg'asi orqali aniqlanadi);

13.1.2 protektor naqshining chuqurligi;

13.1.3 mexanik shikastlanishlar, shu jumladan shinaning geometrik parametrlarini o'zgartirgan kord shikastlanishlari.

13.2 Umumiy yondashuvda jismoniy eskirish quyidagicha aniqlanadi:

$$\text{Eskirish} = (P_{\text{Chyangi}} - P_{\text{Ch}}) / (P_{\text{Chyangi}} - P_{\text{Chmin}}) \times 100\%$$
 bu yerda PCh — baholanayotgan shinaning protektor chuqurligi; PChyangi — baholanayotgan shinaning yangi holatdagi protektor chuqurligi; PChmin — baholanayotgan shinadan foydalanish uchun uning belgilangan mavsumiylikiga ko'ra ruxsat etilgan minimal protektor chuqurligi.

13.3 Eskirish qiymati quyidagi holatlar mavjud bo'lganda ortadi:

13.3.1 Ishlab chiqarilgan paytdan boshlab 1 yildan 3 yilgacha bo'lgan shinalar uchun 10% ga;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 32-sahifa

13.3.2 Ishlab chiqarilgan paytdan boshlab 4 yildan 5 yilgacha bo'lgan shinalar uchun 25% ga;

13.3.3 Ishlab chiqarilgan paytdan boshlab 5 yildan ortiq bo'lgan shinalar uchun 50% ga;

13.3.4 Teshilishlar, kesilishlar, yorib o'tishlar, uzilishlar, shishlar, notekis eskirishlar, shina elementlarining ko'chishi, germetizatsiya qatlamining eskirishi (shikastlanishi) va foydalanish jarayonidagi boshqa mexanik shikastlanishlar, tabiiy ta'sirlar izlari hamda konstruktsiya yaxlitligining buzilishi bilan bog'liq har qanday tashqi nuqsonlarga ega shinalar uchun 25% ga. Bunda ta'mirlashning mavjudligi, darajasi va sifati ahamiyatga ega emas.

13.3.5 shinaning eskirishi 13.2 va 13.3-bandlar qiymatlarining yig'indisi sifatida hisoblanadi. 100% va undan yuqori qiymat olinganda, shina o'z resursini to'liq tugatgan va shina ishlab chiqaruvchining javobgarligi yakunlangan deb tasdiqlash mumkin.

14. ISHLAB CHIQARUVCHINING JAVOBGARLIGI

14.1 Ishlab chiqaruvchi shinalardan foydalanish, ularni tashish va saqlash shartlariga, shu jumladan ushbu Qoidalarga rioya qilinganda, shinalarning milliy va boshqa standartlar hamda shinalarga nisbatan qo'llaniladigan boshqa me'yoriy hujjatlar talablariga mos kelishi uchun javobgar bo'ladi.

14.2 Ishlab chiqaruvchi ishlab chiqarish nuqsonlarining yo'qligi va shinalarning xizmat muddati davomida eskirish indikatori balandligiga mos keladigan protektor naqshining yakuniy eskirishiga qadar ishlash qobiliyati uchun javobgar bo'ladi.

14.3 Shinalarning xizmat muddati, ya'ni ishlab chiqaruvchi tovarni belgilangan maqsadda ishlatish imkoniyatini ta'minlash va ushbu foydalanish, saqlash va tashish qoidalariga rioya qilingan holda ishlab chiqaruvchining aybi bilan

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 33-sahifa

yoki harakatlari tufayli yuzaga kelgan muhim kamchiliklar uchun javobgarlikni o'z zimmasiga oladigan davr - shina ishlab chiqarilgan kundan boshlab (shinaning yon devorida ko'rsatilgan ishlab chiqarilgan haftasidan keyingi haftaning birinchi kunidan boshlab) 5 (besh) yilni tashkil etadi.

14.4 Kelgusida foydalanish imkoniyatini (xizmat muddati tugagandan so'ng) iste'molchi (ega) o'z javobgarligi ostida va shinaning texnik holatiga ko'ra o'zi belgilaydi.

14.5 Shinalarni ta'mirlashdagi javobgarlik:

14.5.1 ta'mirlashdan so'ng shinaning sozligi va undan foydalanishning ehtimoliy oqibatlari uchun javobgarlik shina egasi yoki ta'mirlashni amalga oshirgan tashkilot zimmasiga yuklatiladi; shina ishlab chiqaruvchisi ta'mirlash oqibatlari uchun javobgar bo'lmaydi.

14.6 Qayta tish (ship) o'rnatishda javobgarlik. Qayta tish o'rnatish zavod sharoitlarida ko'zda tutilmagan shinaning modifikatsiyasi hisoblanadi; ishlab chiqaruvchi qayta tish o'rnatish oqibatlari uchun javobgar bo'lmaydi, chunki u shinaning xususiyatlarini o'zgartirishi, notekis eskirishiga va tishlashish xususiyatlarining yomonlashishiga olib kelishi mumkin.

15. SHINALARNI UTILIZATSIYA QILISH

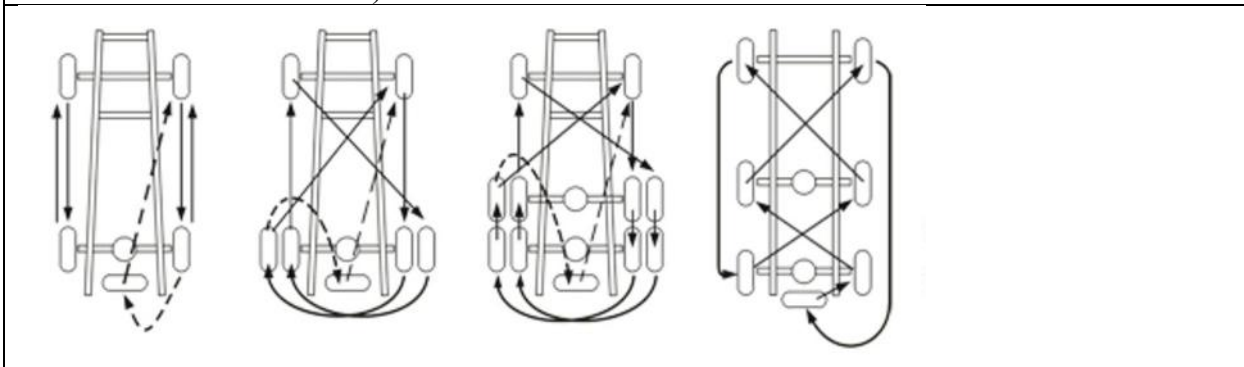
15.1 Ishlab chiqarish va/yoki shaxsiy maqsadlarda avtomobil shinalaridan foydalanadigan korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, haydovchilar shinalarni to'g'ri utilizatsiya qilish bo'yicha barcha zarur harakatlarni bajarishlari shart: ularni qayta ishlash uchun avtomobil shinalarini markazlashtirilgan yig'ish va/yoki utilizatsiya qilish bilan shug'ullanuvchi litsenziyalangan korxonalarga topshirishlari, shuningdek, chiqindilarni boshqarish sohasidagi mahalliy yoki milliy qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa talablarni bajarishlari kerak.

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 34-sahifa

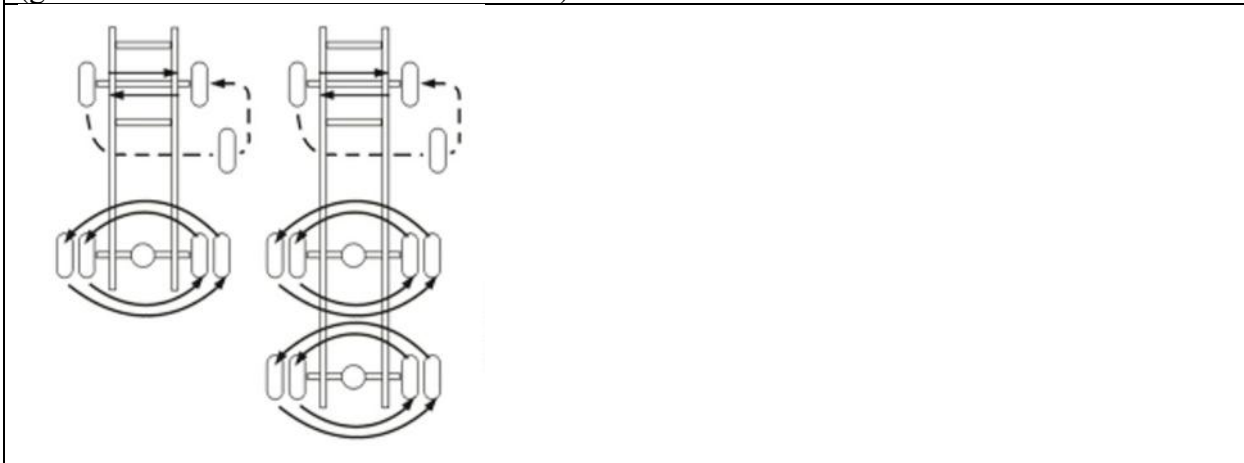
16. 1-ilova.

Avtomobillarda shinalar o'rnini almashtirishning ehtimoliy sxemalari

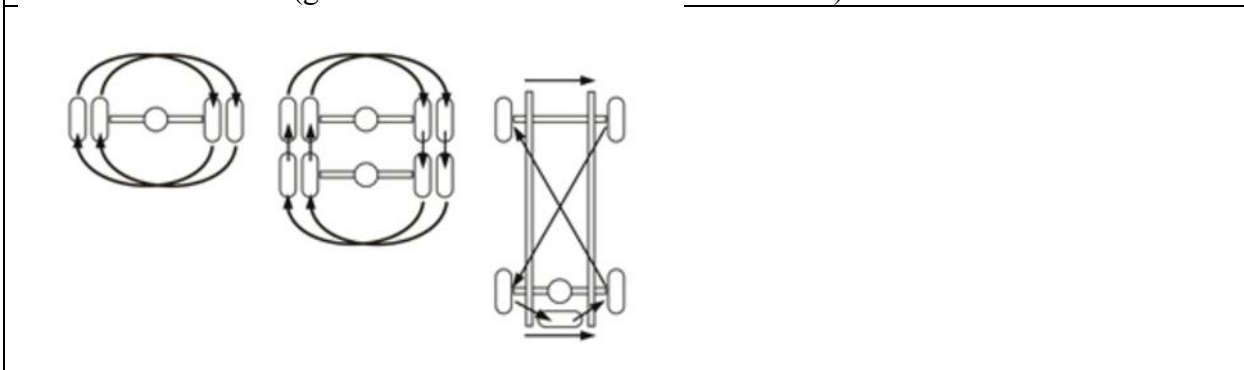
1-rasm. Yo'naltirilgan protektor naqshiga ega shinalarni almashtirib o'rnatish (g'ildiraklarni ko'chirib o'tkazish sxemasi).

2-rasm. Yo'naltirilmagan protektor naqshiga ega shinalarni almashtirib o'rnatish (g'ildiraklarni ko'chirib o'tkazish sxemasi).

3-rasm. Shinalarni tirkamalar (prispeplar) va yarim tirkamalarda (yarim prispeplarda) almashtirib o'rnatish (g'ildiraklarni ko'chirib o'tkazish sxemasi).

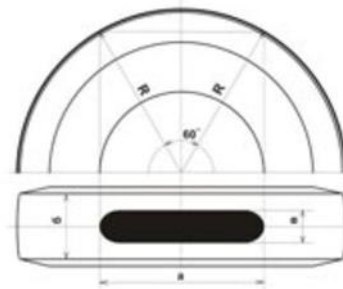

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 35-sahifa

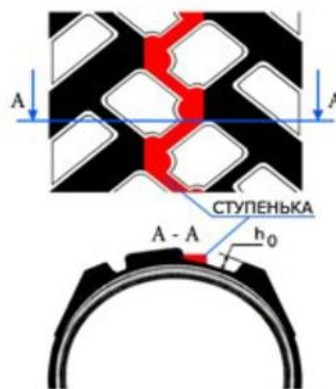
17. 2-ilova.

Protektor naqshining ruxsat etilgan eng ko'p eskirish maydonini va uni o'lchash joyini aniqlash

1-rasm. Protektor naqshining ruxsat etilgan chekka (maksimal) yeyilish zonasi (shtrixlangan). Zonaning kengligi b yugurish yo'lasi kengligi δ ning yarmiga teng bo'lishi kerak, ya'ni $b = 0,566$. Zonaning uzunligi a aylanma uzunligining $1/6$ qismiga teng bo'lishi kerak, ya'ni $a = 2\pi R/6$, bu yerda R – shinaning erkin radiusi (aylanma uzunligining $1/6$ qismi vatari radiusga teng bo'lgan yoy uzunligiga teng).

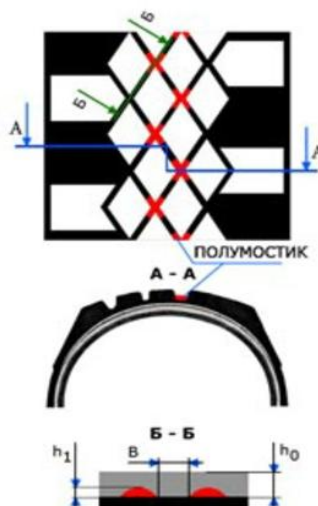

2-rasm. Yugurish yo'lasiining markaziy belbog'idagi shashkalar (blokklar) asosida kemtiklari (pog'onalari) bo'lgan protektor naqshi.

3-rasm. Kanallarning kesishish joylarida yarim ko'prikchalari bo'lgan universal protektor naqshi (surati).

«Birinchi rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 36-sahifa

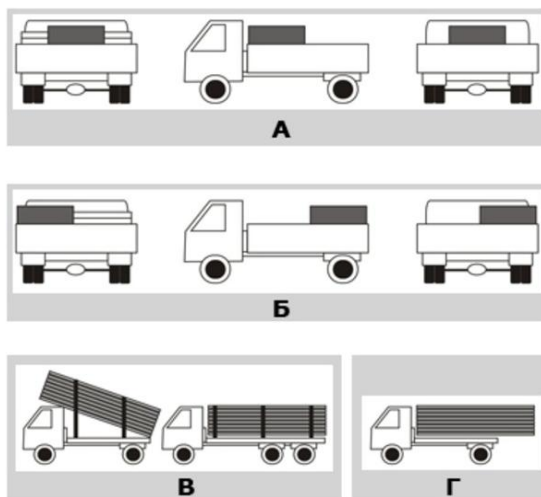
«Birinchii rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 37-sahifa

18. 3-ilova.

Avtomobillarga yuklarni joylashtirish va ortiqcha yuklanishning shinalar resursidan foydalanishga ta'siri

1-rasm. Yuklarning avtomobillarga joylashtirilishi.

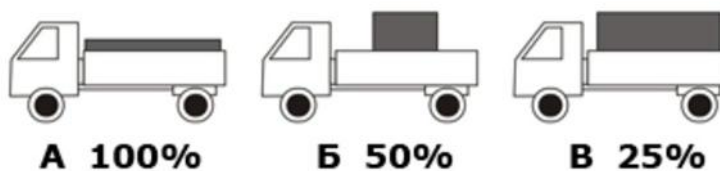
A – kichik o'lchamli og'ir yuklarning to'g'ri joylashtirilishi; B – kichik o'lchamli og'ir yuklarning noto'g'ri joylashtirilishi; V – uzun o'lchamli (uzun hajmli) yuklarning to'g'ri joylashtirilishi; G – uzun o'lchamli (uzun hajmli) yuklarning noto'g'ri joylashtirilishi.

2-rasm. Shinalarning bosib o'tadigan yo'l resursidan (yurish muddatidan) foydalanish (% da).

A – normal yuklamada; B – 40% yuqori yuklamada (ortiqcha yuklamada);

V – 100% yuqori yuklamada (to'liq ortiqcha yuklamada).

«Birinchí rezinotexnika zavodi» XK MCHJ Angren sh.		
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 38-sahifa

19. 4-ilova.

Bosim me'yorlarini buzishning shinalar resursidan foydalanishga ta'siri

		
normal havo bosimida	Bosim 20% ga oshirilganda	Bosim 20% ga pasaytirilganda

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 39-sahifa

20. 5-ilova.

Hisobga olish kartochkasi

Avtomobil shinasi ishlashini hisobga olish kartochkasi

Yangi, foydalanishda bo'lgan (keraklisi tagiga chizilsin)

Shinaning seriya raqami yoki shina ishlab chiqarilgan sana: _____
(yo'qotilgan taqdirda korxonada berilgan raqam ko'rsatiladi)

Shinaning o'lchami va modeli: _____

Brend, savdo belgisi yoki ishlab chiqaruvchi zavod: _____

Avtomobilning davlat ro'yxatidan o'tkazish belgisi, rusumi va modeli:

Korxonaning nomi va manzili:

Sana		Shina yurgan masofasi, ming km (0,1 km aniqlikda)		Shinaning texnik holati: nuqsonlar, shikastlanishning xarakteri va o'lchami, protektor naqshining chuqurligi mm da (sanasi ko'rsatilgan holda)	Shinani yechish sababi: ta'mirlashga topshirish, boshqa avtomobilga yoki zaxiraga o'tkazish, omborga topshirish, hisobdan chiqarish	Haydovchining imzosi
Avtomobilga o'rnatish	Shinani avtomobildan yechish	Bir oyda	Foydalanish boshidan			

Shina ishlashini hisobga olish uchun javobgar shaxs: _____

Shinani hisobdan chiqarish bo'yicha xulosa _____

Komissiya a'zolari: _____
(lavozimi, imzosi, familiyasi) _____
(lavozimi, imzosi, familiyasi) _____
"___" _____ 202__ y.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 40-sahifa

21. 6-ilova.

E'tirozlar (reklamatsiyalar) uchun ma'lumotlar

E'tiroz (reklamatsiya) taqdim etishda zarur bo'lgan asosiy ma'lumotlar ro'yxati.

21.1 Ariza beruvchining aloqa ma'lumotlari (F.I.Sh.)

21.2 Tug'ilgan sanasi va joyi

21.3 Ro'yxatdan o'tgan manzili

21.4 Shaxsni tasdiqlovchi asosiy hujjat haqidagi ma'lumotlar

21.5 Shinalar ishlatiladigan viloyat va yashash shahri

21.6 Shina modelining(larining) savdo nomi

21.7 Shina(lar)ning o'lchami, tezlik indeksi, yuklamasi indeksi

21.8 Murojaat sababi (ma'lum qilingan kamchilik)

21.9 Murojaat bilan bog'liq talablar

21.10 Shina(lar) sotib olingan joy va xarid sanasi (xarid qilinganligi to'g'risidagi hujjatning raqami va sanasi)

21.11 Shina(lar)ni birlamchi montaj qilish sanasi va joyi

21.12 Shinalar o'rnatilgan avtomobilning rusumi, modeli, ishlab chiqarilgan yili, davlat raqami

21.13 Murojaat qilingan vaqtdagi shinalarning yurgan masofasi

21.14 21.7-bandda ko'rsatilgan ma'lumotlar, shina(lar)ning umumiy ko'rinishi, eskirish indikatori bilan birga protektori, shina(lar) ishlab chiqarilgan sanasi bilan DOT kodi, shuningdek e'lon qilingan nuqson aniq ko'rinadigan fotomateriallar. Ushbu ro'yxat tugal emas – kerakli ma'lumotlarning amaldagi to'plami murojaatni ko'rib chiqishda aniqlashtiriladi.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 41-sahifa

22. 7-ilova.

Shinamontaj ishlarini o'tkazish bo'yicha yo'riqnomalar

22.1 Shinamontaj ishlari ishlar bajarilayotgan hudud qonunchiligiga binoan xavfsizlik va mehnat muhofazasi talablariga qat'iy muvofiq holda amalga oshirilishi kerak.

22.2 Avtomobil g'ildiraklarini montaj va demontaj qilishni korxonada belgilangan, zarur uskunalar, moslamalar va asboblardan jihozlangan uchastkada, toza polda himoya to'siqlaridan foydalangan holda amalga oshirish kerak.

22.3 Ishlarni amalga oshirishdan oldin xonada ishchi haroratni ta'minlash kerak, u +15°C dan past bo'lmazligi lozim. Ishlar qish mavsumida bajarilganda, shina issiq xonada kamida 3 (uch) soat yotishi kerak.

22.4 Ishlarni boshlashdan oldin montaj qilinadigan shinani unda ekspluatatsion shikastlanishlar bor/yo'qligiga ko'zdan kechirish zarur.

22.4.1 Shinada chuqur kesilishlar va teshilishlar, shishlar, shu jumladan ta'mirlangan shishlar, past yoki bosimsiz holatda harakatlanish izlari, protektor naqshining notekis eskirishi kabi foydalanish qoidalarini buzish izlari bo'lmazligi kerak;

22.4.2 Shinada bort halqasi sohasida pachoqlanish va burmalar kabi saqlash/tashish qoidalarini buzish izlari bo'lmazligi kerak.

22.4.3 Shina toza, loy, changsiz, protektorga qisilgan toshlar va boshqa yot jismlarsiz bo'lishi kerak.

22.5 Ishlarni amalga oshirishdan oldin kelgusida shina o'rnatiladigan g'ildirakni tayyorlash va ko'zdan kechirish zarur:

22.5.1 Sinov uchun g'ildirak tekshirilayotgan shinaning o'lchamiga mos kelishi kerak. G'ildirak gardishining o'rnatish kengligiga e'tibor berish va uni tekshirilayotgan shina o'lchamiga mos ravishda (dopusklarning jadval qiymatlari), shuningdek, tegishli o'rnatish diametrini tanlash zarur.

«Birinchii rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 42-sahifa

22.5.2 G'ildirak gardishida (ayniqsa gardish chetida, o'rnatish tokchasida, hampda va uning atrofida) korroziya, loy va boshqa yot moddalar izlari bo'lmashligi kerak. Agar qandaydir ifloslanishlar bo'lsa, ularni yo'q qilish kerak, agar ifloslanishni yo'qotib bo'lmasa g'ildirakni almashtirish zarur;

22.5.3 G'ildirak gardishining holatini shikastlanishlar bor-yo'qligiga tekshirish kerak: pachoqlangan joylar, yoriqlar, payvandlash yoki ta'mirlash izlari, geometriyasini to'g'rilash izlari bo'lmashligi kerak. Agar yuqorida ko'rsatilgan belgilardan biri aniqlansa, g'ildirakni almashtirish lozim.

22.5.4 G'ildirak diski markaziy gupchak teshigining holatini tekshirish zarur, u tekis, shikastlanishlarsiz, loy, korroziya izlari, bo'yoq va lak oqimlari, shuningdek boshqa moddalarsiz bo'lishi kerak. Shikastlanishlar mavjud bo'lganda g'ildirakni almashtirish lozim. Agar qandaydir ifloslanishlar bo'lsa, ularni yo'q qilish kerak, agar ifloslanishni yo'qotib bo'lmasa g'ildirakni almashtirish zarur.

22.5.5 G'ildirakda qandaydir o'rnatilgan to'g'rilovchi (korrektirovka) yuklari yo'qligiga ishonch hosil qilish kerak. Agar g'ildirak yuzasida o'rnatilgan to'g'rilovchi yuklar bo'lsa, ularni demontaj qilish lozim.

22.6 Ishlarni boshlashdan oldin shinamontaj ishlari uchun ishlatiladigan barcha uskunalar ishchi holatda ekanligiga, xizmat ko'rsatilganiga va, agar bu uskunadan foydalanish bo'yicha yo'riqnomada nazarda tutilgan bo'lsa, kalibrlash bo'yicha barcha protseduralardan o'tganligiga ishonch hosil qilish zarur.

22.7 G'ildirakni va montaj qilinadigan shinani tekshirgandan so'ng, shinamontaj ishlarini o'tkazishga kirishish mumkin:

22.7.1 g'ildirakni shinamontaj dastgohiga joylashtirish zarur;

22.7.2 shinning ikkala bortiga, gardish chetlariga, hampga va g'ildirak gardishining montaj ariqchasining hampga yondosh qismiga montaj pastasini surtish;

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidolari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 43-sahifa

22.7.3 montaj pastasi surtilgandan so'ng, shinamontaj dastgohidan foydalanish bo'yicha barcha ko'rsatmalarni hisobga olgan holda shinani g'ildirakka montaj qilish kerak;

22.8 Shinani g'ildirakka montaj qilish bo'yicha ishlar muvaffaqiyatli bajarilgandan so'ng, shinning bort qismini g'ildirak gardishining o'rnatish tokchasi va chetiga nisbatan to'liq o'tirishini ta'minlash zarur. Buning uchun shinaga ikki bosqichda havo kiritishni boshlash kerak:

22.8.1 shinani gardishga to'liq o'tirishini ta'minlash uchun zolotniksiz 3,5 bar ortiqcha bosimgacha. **DIQQAT!** Shinalarga 3,5 bardan yuqori bosimda havo kiritish faqat xizmat ko'rsatuvchi xodimlarni yig'ilgan g'ildirakning o'z-o'zidan demontaj bo'lishidan himoya qila oladigan maxsus metall to'siq (qafas) ichida amalga oshirilishi kerak.

22.8.2 so'ngra ortiqcha bosimni tushirish, zolotnikni burash va shinadagi bosimni avtomobilni butlash yo'riqnomasida ko'zda tutilgan maqsadli darajaga yetkazish kerak.

22.9 Yig'ilgan g'ildirak shinamontaj stolidan olingandan so'ng, shina bortining g'ildirak gardishiga yaxshiroq o'tirishi uchun uni polga urib qo'yish qo'shimcha ravishda tavsiya etiladi.

22.10 Shundan so'ng yig'ilgan g'ildirakni balansirovka stendiga to'g'ri o'rnatish kerak. O'rnatish jarayoni va tartibi quyidagicha bajarilishi kerak:

22.10.1 Balansirovka stendi valiga birinchi bo'lib markazlashtiruvchi konus shu tarzda kiygiziladiki, konus yig'ilgan g'ildirakning markaziy teshigining ichki tomonida bo'lsin.

22.10.2 So'ngra markazlashtiruvchi konus o'rnatilgan balansirovka stendi valiga yig'ilgan g'ildirak o'rnatiladi.

22.10.3 Yig'ilgan g'ildirak o'rnatilgach va gupchak teshigi konusga to'g'rilangach, valga qisqich gayka o'rnatiladi, shundan so'ng barchasi balansirovka stendidan foydalanish yo'riqnomasiga muvofiq qotiriladi.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ		Angren sh.
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalari		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 44-sahifa

22.11 Yig'ilgan g'ildirakda to'g'rilovchi (korrektirovka) yuklarini ishlatish zaruratini tekshirish jarayoni, shuningdek ularni o'rnatish balansirovka stendidan foydalanish bo'yicha qo'llanmaga muvofiq bajarilishi kerak.

22.12 Stend tomonidan taklif etilayotgan o'rnatish uchun zarur bo'lgan yuklar miqdorini baholash lozim - zarur bo'lsa, shinning gardishga nisbatan holatini "moslashtirish"ni (optimallashtirishni) amalga oshirish kerak.

22.13 Yopishtiriladigan mahkamlash turidagi yuklarni o'rnatishdan oldin ularga gardishning orqa tomoni shaklini berish kerak. Yuklarni o'rnatish joyi qo'shimcha ravishda tozalanishi va yog'sizlantirilishi kerak. Yuklar o'rnatilgandan so'ng ularni qo'shimcha ravishda mahkamlash lozim.

22.14 G'ildirakni avtomobilga o'rnatishdan oldin yig'ilgan g'ildirak yopishib turadigan gupchak yuzasini tekshirish va zarur bo'lsa tozalash kerak.

22.15 Qo'shimcha ravishda haqiqiy aylanish yo'nalishi va protektor naqshi tomonidan belgilangan yo'nalish mos kelishiga ishonch hosil qilish zarur. Yig'ilgan g'ildirakni avtomobilga o'rnatish.

22.17 Mahkamlashda mahkamlovchi elementlarni tekshirish kerak: gaykalar yoki boltlar quyidagilarga mos kelishi kerak: rezba o'lchami bo'yicha - avtomobilga; mahkamlash yuzasi turi (konus, sfera, tekislik) bo'yicha - g'ildiraklarga; uzunligi bo'yicha - gayka yoki boltlar to'liq tortilgunga qadar kamida 6-8 aylanish buralishi kerak; rezba toza bo'lishi, loy bo'lmasligi, rezba iplarida pachoqlanishlar va g'adir-budurliklar bo'lmasligi kerak.

22.18 Boltlarni burash. Boltlarni tortish markaziy teshikdan boshlab qarama-qarshi boltlarni ketma-ketlikda burash orqali amalga oshirilishi kerak.

22.19 Mahkamlagichlarni yakuniy tortishni dinamometrik kalit yordamida ma'lum bir avtomobildan foydalanish qo'llanmasida ko'rsatilgan tegishli kuchlanish bilan amalga oshirish zarur.

«Birinci rezinotexnika zavodi» XK MCHJ Angren sh.		
Avtomobil shinalaridan foydalanish qoidalar		
Ishlab chiqildi: 2026-yil may		
Tahrir №	Ro'yxat №	45 dan 45-sahifa

23. O'zgarishlarni ro'yxatga olish varag'i

Tahrir №	O'zgarish	O'zgarish sababi	O'zgarishni kiritdi:		
			Lavozimi	Familiyasi	Sanasi